

en stor Frihed til at bevæge sig, uden at der gives nogen særdeles Control fra Regjeringens Side, medens de dog tilveiebringe Resultater, med hvilke Staten uden Tvivl kan være vel tjent. Den anden Retning, i hvilken Communalvæsenet kan udvikles, kunde jeg maaskee nærmest betegne med den franske Retning, hvor der gives en stor Mængde Municipaliteter, som ere sammensatte efter meget frie Ansuelser, og som ere satte under Regjeringens særdeles Tilsyn saaledes, at de ikke have nogen meget stor Raadighed i deres egen Kreds. Der falder mig netop ind et Udsagn af en meget kyndig Mand, da han forlod Frankrig; han sagde nemlig: „Det staftels Frankrig med sine 80,000 Municipaliteter, som hverken kunne læse eller skrive!“ — Det ansaae han for Hovedgrunden til Frankrigs Forsald. Naar nu Grundloven har tilstøttet en Udvikling af vore kommunale Forhold, saa har den slet ikke givet nogen Anvisning paa, i hvilken Retning denne Udvikling skulde foregaae. Man har dog vel nærmest tænkt sig, idetmindste efter Ordene i § 96 i Grundloven, en større og friere Raadighed for Communernes Bestyrelser over Communernes egne Anliggender. Det er, som den høitærede Minister i Aften har udtalt, vistnok et meget vanskeligt Omgæng at klare, da Communalbestyrelserne, som de her bestaae, have en ikke ringe Myndighed indenfor Communernes Kreds. De have saaledes en stor Raadighed til at afgjøre Communernes oekonomiske Anliggender, som ikke vedkomme de særegne Statsforhold, de paa lægge alle Communalafgifter med en overmaade stor Raadighed, saaledes at den nederste Communes Afgjørelse kun underkastes den større, den mere udbvidede Communalautoritets Afgjørelse. Det kunde vel alligevel meget let tænkes, at Communerne kunde tillægges en noget større Raadighed, uden at dermed vilde være Fare forbunden, det vil jeg slet ikke nægte; men, at det vilde give Anledning til særdeles Vanskeligheder, som i sin Tid maatte overvindes, kan vistnok Ingen benægte. Det er imidlertid en afgjort Sag, synes mig, at, jo mere vore Communalbestyrelser's Sammensætning udvikles i den Retning, jeg tidligere har tilladt mig at betegne som den franske Ret-

ning, — man kunde ogsaa gjerne kalde den den demokratiske Retning —, desto vanskeligere vil det upaatvivlelig blive at vedligeholde Communalbestyrelsernes Uafhængighed af Embedsmændene. Naar man tænker sig Udviklingen slett i den yderste Potents, saa at enhver Beboer i Communen ene og alene paa Grund af sit personlige Forhold har Stemmeret, uden Hensyn til Formuesbestielse, saa vil deraf sandsynligviis blive Resultatet, hvad det er blevet i Frankrig, at der indtræder et fuldstændigt Embedsaristokratie, Embedshierarchie, hvor Communens Beboere faae, saa at sige, slet ingen Indflydelse paa deres egne Sagers Afgjørelse. Hvor man derimod søger at staae Communalbestyrelserne en stor Betyggelse ved at give Formuen dens Indflydelse, eller ved ialtsald ikke at tilfidesætte de Hensyn, som altid maae gjøre sig gjældende, og ved hvis Tilfidesættelse de større Eiendomsbestidere ville føle sig alfor meget trykkede, vil man kunne give Communerne en langt større Frihed. Det er nu, synes mig, allerede af den ærede 4de Landstingsmand for 1ste Kreds (Madvig) ganske klart udviklet, hvorledes det her foreliggende Lovforslag, idet det iøvrigt paa den ene Side afhjælper en Ubillighed, som jeg meget vel erkjender, og som jeg meget skulde ønske afhjulpen, tillige paa den anden Side indeholder den Ubillighed, at det ganske udelukker den Betyggelse, som hidindtil har ligget i et rigtignok uheldigt, men dog hidindtil bestaaende Forhold, idet de større Grundeiere vare sikret paa at erholde en Repræsentation, naar der nemlig i et Sogn fandtes en større Samling af Grundeiendomme. Jeg kan altsaa, efter Alt, hvad jeg har tilladt mig her at udtale, ikke Andet end ansee det for rettest, at man, dersom man skulde praktisk udføre den Ansuelse, som jeg allerede ved en tidligere Leilighed har tilladt mig at fremsøre, sikrede de forskellige Afdelinger af Landcommunernes Beboere en Udgang til Communalbestyrelsen. Dette har imidlertid dette Lovudkast ikke sikret, og derfor finder jeg, at der er væsentlig Fare derved. Men endnu skal jeg tillade mig at paapege, at det Lovforslag, der her foreligger, paa flere Steder kun vil give et Skin af en udbudet Frihed, medens det paa andre Steder